

VALTUUSTOALOITE / VAUVABONUS JA TAAPERORAHA ALAJÄRVELLE

Elinvoimalautakunta 22.4.2025 § 25

Vauvabonus ja taaperoraha Alajärvelle

Kristillisdemokraattien ja kokoomuksen valtuustoryhmä ovat tehneet aloitteen vauvabonuksen ja taaperorahan käyttöönotosta.

Aloitteessa esitetään, että Alajärvellä otettaisiin käyttöön ns. "vauvabonus", jossa maksettaisiin lapsiperheille tietty summa (1 000 €) vuosittain enintään kolmen vuoden ajan. Tavoitteena on houkutella nuoria perheitä muuttamaan tai jäämään Alajärvelle sekä kannustaa lastenhankintaan.

Kokemustietoa vauvabonuksen vaikuttavuudesta

Kokemukset muista kunnista osoittavat kuitenkin, että vauvarahan vaikutus syntyvyyden lisääntymiseen on hyvin vähäinen tai olematon. Esimerkiksi Lestijärvellä, jossa otettiin käyttöön 10 000 euron vauvaraha, nähtiin hetkellinen syntyvyyspiikki vuonna 2013, mutta tätä ei seurannut pysyvää kehitystä. Lestijärven lisäksi muun muassa Luhangassa ja Miehikkälässä on ollut vastaavanlaisia tukia, eikä niillä ole saavutettu merkittävää väestönkasvua, vaikka kunnat pitävätkin tätä panostusta hyväksi paikkakunnan imagolle. Asiantuntijoiden mukaan taloudelliset kannustimet voivat korkeintaan aikaistaa jo suunniteltuja lapsia, mutta eivät vaikuta kokonaishedelmällisyyteen.

Tähän kyseiseen selvitykseen ei ole kuitenkaan löytynyt esimerkiksi yliopistotasoista tutkimusta vauvabonusten vaikutuksesta syntyvyyteen. Saatavilla oleva tieto perustuu pääasiassa kuntien kokemuksiin ja asiantuntijalausuntoihin. Esimerkiksi THL:n tutkimusprofessori Mika Gisslerin mukaan taloudelliset kannustimet ovat tuottaneet ulkomailla lähinnä lyhytaikaisia vaikutuksia syntyvyyteen (Suomenmaa 4.1.2024). Vastaavia havaintoja on raportoitu myös mm. Ylen julkaisuissa, joissa käsitellään Lestijärven, Luhangan ja Miehikkälän kokemuksia.

Vauvaraha ei ole lapsiperheiden prioriteetti

Alajärven kaupunki (elinvoima ja sivistys) toteutti syksyllä 2024 kyselyn lapsiperheille. Kyselyssä kartoitettiin kuntalaisten ajatuksia lapsiperheiden tukimuodoista. Vauvaraha nousi esiin toiseksi vähiten kiinnostavana keinona lapsiperheiden tukemiseen. Tämä vahvistaa kuvaa siitä, että vauvaraha ei ole perheiden kannalta merkittävä motivaatiotekijä. Sen sijaan perheiden keskuudessa selvästi suosituimpia toimenpiteitä olivat:

1. Ilmainen varhaiskasvatus
2. Kotihoidon kuntalisä
3. Lapsiperheiden harrastusten tukeminen (esim. harrasteseteli).

Perheet arvostavat siis enemmän arjen konkreettista sujuvuutta ja tukea, kuten laadukasta varhaiskasvatusta, koulutusta, harrastusmahdollisuuksia ja joustavaa työarkea.

Johtopäätös

Käytettävissä oleva tutkimusnäyttö sekä Alajärven oma kyselyaineisto osoittavat, ettei vauvabonus ole tehokas keino vaikuttaa syntyvyyteen tai lisätä merkittävästi kaupungin vetovoimaa. Sen sijaan suositellaan, että resursseja kohdennetaan toimiin, joita perheet itse pitävät tärkeinä, kuten ilmaiseen varhaiskasvatukseen, kotihoidon kuntalisään sekä harrastusten tukemiseen. Näiden on koettu olevan perheiden kannalta merkityksellisiä ja niillä voi olla pitkäaikaisia positiivisia vaikutuksia kaupungin houkuttelevuuteen ja lapsiperheiden hyvinvointiin.

Oheismateriaali: Tukimuodot lapsiperheille -kyselyn koonti

Valmistelija: elinvoimajohtaja Jaakko Aninko, p. 040 352 8807,
jaakko.aninko(at)alajarvi.fi

Evj

Elinvoimalautakunta päättää antaa edellä olevan selvityksen valtuustoaloitteeseen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle.

Evltk

Hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 95

Oheismateriaali: Tukimuodot lapsiperheille -kyselyn koonti

Kj

Kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi aloitteen johdosta annetun lausunnon ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Khall

Hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 26.5.2025 § 38

Oheismateriaali: Tukimuodot lapsiperheille -kyselyn koonti

Kvalt

Sampo Latvala esitti, että aloitteen käsittely on kesken. Aino Kanervikkoaho-Kataja ja Mika Ala-Mattinen kannattivat Sampo Latvalan esitystä.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko yksimielisesti todeta aloitteen käsittelyn olevan kesken. Koska kukaan ei vastustanut, puheenjohtaja totesi, että kaupunginvaltuusto on päättänyt, että aloitteen käsittely on kesken.

Elinvoimalautakunta 21.4.2026 § 19

Aloite vauvabonuksen ja taaperorahan käyttönotosta on ollut aiemmin valmistelussa, ja asia on palautettu uudelleen käsiteltäväksi. Jatkovalmistelussa on tarkasteltu käytettävissä olevaa tutkimus- ja kokemustietoa sekä Alajärven kaupungin omaa kyselyaineistoa lapsiperheiden näkemyksistä. Näiden perusteella voidaan arvioida esitetyn toimenpiteen vaikuttavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Käytettävissä olevan tiedon perusteella vauvabonuksilla ei ole todettu olevan pitkäaikaista vaikutusta syntyvyyteen. Kuten aiemmin on todettu, THL:n tutkimusprofessori Mika Gisslerin mukaan taloudellisten kannustimien vaikutukset syntyvyyteen ovat pääosin lyhytaikaisia, eikä niillä ole havaittu olevan pysyvää vaikutusta kokonaishedelmällisyyteen (Suomenmaa 4.1.2024). Samansuuntaisia havaintoja on esitetty myös kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa, jonka mukaan taloudelliset kannustimet voivat vaikuttaa syntymien ajoitukseen, mutta niiden vaikutus kokonaishedelmällisyyteen jää vähäiseksi (esim. Kim 2011). Lisäksi Alajärven kaupungin vuonna 2024 toteuttama lapsiperhekysely osoittaa, että vauvaraha ei ole perheiden näkökulmasta keskeinen tai vaikuttavin tukimuoto. Kyselyn perusteella perheet arvostavat selvästi enemmän arjen sujuvuutta tukevia palveluita ja etuuksia, kuten varhaiskasvatusta, kotihoidon kuntalisää ja harrastusmahdollisuuksia.

Oheismateriaali: Tukimuodot lapsiperheille -kyselyn koonti

Valmistelija: elinvoimajohtaja Jaakko Aninko, p. 040 352 8807,
jaakko.aninko(at)alajarvi.fi

Evj

Elinvoimalautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Evltk

Hyväksyttiin.

Oheismateriaali: Tukimuodot lapsiperheille -kyselyn koonti

Kj

Kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Khall

Aino Kanervikkoaho-Kataja esitti, että aloitteen käsittely on kesken.

Pentti Joensuu kannatti Kanervikkoaho-Katajan esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että Aino Kanervikkoaho-Kataja oli tehnyt kaupunginjohtajan esityksestä poikkeavan esityksen, jota Pentti Joensuu oli kannattanut, ja teki seuraavan yksimielisesti hyväksytyn äänestysesityksen:

- ne, jotka kannattavat kaupunginjohtajan esitystä äänestävät **JAA** ja
- ne, jotka kannattavat Aino Kanervikkoaho-Katajan esitystä, äänestävät **EI**.

Nimenhuutoäänestyksessä annettiin **5 JAA**-ääntä (Heikki Honko, Leena Kamunen, Aino-Maija Ojala, Rebekka Saukko, Esko Rintamäki) ja **5 EI**-ääntä (Mika Ala-Mattinen, Pentti Joensuu, Turo Kalliomaa, Aino Kanervikkoaho-Kataja, Antti-Kalle Levijoki).

Puheenjohtaja totesi, että äänten mentyä tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee.

Puheenjohtaja totesi, että kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupunginjohtajan esityksen.
